

Óli Jacobsen
olijacobsen@olivant.fo

John svarar einum lækna, Halsted, aftur í hesum sambandi, at tá ið hann sjálvur kom til Føroya í 1884, var hann iðin eftir at sleppa sær burtur aftur.

Fyrst letur John illa at veðrinum í Føroyum sammett við í Danmark. Tað var eisini ringt fyri heilsuna at vera lækni í Føroyum, so strævið tað var.

Arbeiðið var eisini vanda-mikið. Tveir landskirurgar hava verið við at drukna. Annar var hálaður upp úr s Johnum meira deyður enn livandi. Ein annar var við báti í læknaørindum, sum kollsigldi. Hann varð við neyð og deyð bjargaður av manningini á bátinum.

Lise minnst ommuna greiða frá, at eina ferð var John farin eini læknaørindi. Tað gingu trý samdøgur, áðrenn hann kom aftur, so hon óttaðist tað ringasta. Men hetta mundi henda so javnan.

Og so vóru tað lönarviður-skiftini, sum einki eru at reypa um. Teir flestu danir, sum koma til Føroya sum lækna vóru sera grammir eftir at sleppa avstað aftur eftir nøkur ár, og eingin av teimum var komin aftur.

Tað sæst eisini, at John Effersøe er sera skeptiskur móti teimum donsku læknum, sum illa hava dugað at laga seg til føroysk viðurskifti, men sum kortini rokna seg sum Føroya-serfrøðingar. Tað vóru ikki slíkar lækna, fólkið hevði brúk fyri.

Ein munur í uppfatanini var eisini, at meðan tað var umráðandi fyri Effersøe at fáa fram munin millum Føroyar og Danmark var tað fyri undanmanni hansara Mad-sen Hoff meira umráðandi at fáa staðfest, at Føroyar vóru ein partur av Danmark.

Fingu seks børn

John doyri í 1906 bert 54 ára gamal. Lise heldur, at hann fekk apopleksi. Konan gjørdist gomul og livdi til 1937.

Agnes og John fingi seks børn. Tey trý elstu vóru fødd í Føroyum og hini í Danmark.

Børnini vóru:

Gudmund (1886-1945). Hann var lækni eins og pápin. Hann var studentur úr Sorø, har hann var framúr cricketsspælari sum pápin, John, og pápabeiggin, Poul.

Fyrst var Gudmund giftur við Helenu. Tey bæði fóru frá hvørjum øðrum, og í 1925 giftist hann aftur við Marie Adolfine, kallað Mia. Børn í

John virkaði á “gamla hospitali”, sum tað sær út í dag

fyrri giftuni vóru Ingrid f. 1914, Jon f. 1916 og Ib. Mia átti frammanundan Haakon, f. 1918, sum var farmaceutur.

Gudmund var annars lækni á Eiði frá 1912-1917. Í søguni um Eiðis Kommununa hjá Svenning av Lofti verður sagt, at 19. juni 1912 var fundur millum kommununar í hesum nýggja læknaðøminum fyri at innstilla annan av tveimum umsøkjjarum til lækna-starvið á Eiði. Semja var um at innstilla Gudmund Effersøe. Í grundgevingini fyri at innstilla hann fram um ein dana, ið eisini søkti, varð sagt, at hann var føddur í Føroyum og var her sum smádrongur, og at hann tí helst megnaði føroyska málið. Hetta var hildið at vera neyðugt fyri læknan, sum setast skuldi í starvið, tí royndirnar hava prógvað, at lækni og sjúklingurin hava misskilt hvønn annan, tá fólk ikki duga føroyskt.

Gudmund Effersøe var á Eiði til 1916. Eftir eina tíð við læknaloysi verður hann avloystur av tí kenda læknanum R.K. Rasmussen.

Gott umdømi á Tvøroyri

Gudmund verður økislækni í Suðuroy, á Tvøroyri, frá 1919 til 1926. Hann avloysti Niels Emil Jensen, sum var giftur við Nannu, dóttir V.U. Hammershaimb.

Tann 90 ára gamla Elin Mortensen av Tvøroyri minnist Gudmund Effersøe. Sum smágenta var hon eina nátt so sera ring av tannapínu. Mamman sat og sang uppi yvir henni fyri at lætta um pínuna. Um morgunin fara tey til Effersøe, sum tók tonnina. Hetta var ein slíkur lætti, at Elin minnst enn

Læknin á Tvøroyri, Gudmund Effersøe, í miðjuni, saman við Gullaki Jacobsen, presti, vinstrumegin, og Siggedallin á dekknum á fyrsta “Smiril.” (Føroya Fornminnissavn)

Doktaraleypurin. Varð brúktur til viðføri læknaans til ferðir uttanbiggja. (Bygdasavnið á Tvøroyri.)

klirrið á tonnini, tá ið hon rakti skálina, hon fór í.

Um Gudmund skrivur Føroyatíðindi á sumri 1926:

Pr. 1. Oktober vil Dr. Effersøe overtage Embedet som Distriktslæge i Mariager, og

antagelig Løbet af September vil derfor Afrejsen fra Færøerne finde Sted.

Efter først i fem Aar at have været Læge paa Ejde kom Dr. Effersøe her til Trangisvaag, hvor han altsaa

i 7 Aar har beklædt det paa Grund af Suderøes Isolation ganske særligt ansvarsfulde Hverv som Distriktslæge. Vi tror, at alle vil være enige om, at Dr. Effersøe i dette lange Tidsrum med stor Iver er gaaet op i sin Gerning, der jo i høj Grad kræver ikke blot Energi men ogsaa et uopslideligt Humør. Selv efter at Suderø har faaet to Læger er det jo ingen sinecure at være Distriktslæge her.

Nu drager Dr. Effersøe altsaa til det skønne og fredelige Mariager, men han vil sikkert selv sent glemme vore barske Øer, og i de kommende Tider vil ogsaa herfra mange Tanker søge ham.

Avloysari fyri Effersøe í Suðuroy gjørdist Pauli Dahl, seinni sera kendur yvirlækni á Landssjúkrahúsinum.

Í Mariager gjørdist Gudmund undangongumaður við urtagørðum og eigur kallaður Rosernes By.

Sonurin Jon (1916-2004) var eisini lækni. Hann var praktiserandi oyralækni í Randers frá 1950 til 1986. Sum skilt hevur hann verið væl umtóktur.

Kjartan (1889-1983) var eisini lækni. Sum nógv onnur í ættini var hann eisini studentur úr Sorø, har hann tók studentsprógv í 1908. Hann var praktiserandi lækni í Keypmannahavn meginpartin av lívinum.

Hann var fyrst giftur við Thyru og síðan við Søs. Børnini vóru Poul, sum hann fekk við Thyru, og Thorsten.

Ingjald (1890-1962). Hann var ógiftur og var eitt sindur sálarliga veikur. Hann fekk “ungdomssløvsind”.

Sum onnur í ættini fór hann eisini á Sorø. Men her

mátti hann gevast. Hann royndi seg í landbúnaðinum, men tað riggaði heldur ikki. Hann kom á sinnissjúkrahúsið Skt. Hans. Men seinni kom hann at búgva í einum pensjonati í Fredensborg nærindis Hillerød.

Thurid (1892-1972) var gift við Aage Torp, cand.jur. Tey fingi tvey børn. Troels er 94 ára gamal og so Lise, sum er birtarin til hesa greinarøð. Hann eisini studentur úr Sorø.

Lise giftist við einum breta, Stephen Edwards, sum var professionellur golf-instruktørur. Sjálv er hon útbúgvin sjúkrahúslaborantur. Men hon hevur eisini tikist við annað. Aftaná kríggið var hon fyrst eitt ár í Týsklandi, har hon skuldi hava eftirlit við brævaskiftinum til og úr Týsklandi. Hetta var neyðugt so spent sum støðan framvegis var. Her var framvegis njósning og svartabørs, sum mátti avdúkast.

Seinni búðu tey 10 ár í Týsklandi. Maðurin gjørdist sjúkur og doyði rættiliga ungur. Tey fingi eina dóttir, Sarah, sum býr í grannalagnum hjá Lise.

So gomul Lisa er, so hevur hon kent mong av teirri donsku Effersøe ættini. Hon minnst eisini politikaran Oliver Effersøe.

Hon eigur eisini eina frásøgn hjá dóttir Oliver, Sigrid, frá eini ferð hon gjørdi til Føroya í 1921. Henda frásøgn er sera áhugaverd og tað verður komið aftur til hennara í komandi pørtum. Tá hava vit annað áhugavert tilfar um Oliver. Sigrid endaði annars í USA. Hon giftist Mørk og fekk tvey børn Esther og Oliver.

Yngsta barnið hjá John var Hjórdis (1894-1983) gift við Algot Lautrup Larsen. Hann var ein kendur arkitektur í Sorø, og kom hann eisini sum slíkur at seta sín dám á býin.

Tey fingi eitt barn Birgitte, 1921. Hon gjørdist lækni og livir enn.

Í komandi parti verður greitt frá dóttir John, Karen Maria. Hon fór saman við manningum og báðum synunum í týska krígstænastu undir seinna heimsbardaga. Hetta gjørdist ein syrgilig søga